

Raimon Novell

A MARISTA NEVELÉSI STÍLUS

A MARISTA PEDAGÓGIA VÁLASZA; ALAPJAIBÓL, HAGYOMÁNYÁBÓL ÉS AZ AKTUÁLIS KIHÍVÁSOKBÓL KIINDULVA

1.- MARISTA MISSZIÓ, KARIZMA, HAGYOMÁNY ÉS NEVELÉSI STÍLUS

Amikor a marista nevelési stílus természetéről vetünk fel kérdéseket, akkor ezt kérdezzük: mit tesznek a marista nevelők, mit tettek a múltban, és mit tesznek a jövőben? A stílust, mint a létezés, a cselekvés és a válaszadás módját kell itt érteni; vagyis azt szemléljük, hogy hogyan él, és hogyan van jelen itt és most. Amikor tehát a tevékenység, a cselekvés, és a válaszadás módjának kérdéseit vetjük fel, az egyrészt azt jelenti, hogy bármelyik marista intézmény jellegzetességeire, jellemző vonásaira apellálunk. Másrészt - és ez az elsődleges -, már ezzel a cselekvés első helyére hivatkozunk, a többi, inkább elméleti állásfoglalásokhoz viszonyítva. A marista cselekvésmód, tevékenységi mód, különösen a válaszadás marista módja, Marcellin nagyon gyakorlatias és konkrétumokban megnyilvánuló kereszténységének példájához kapcsolódik.¹ Vannak olyan események, amelyekkel valami elérkezik; a «Montagne epizód» például döntő hatást gyakorolt az alapítóra, és arra a meggyőződésre, amit később a marista misszió fogalma alatt értettek. A fiatal Montagne tudatlansága és halála egy olyan misszió katalizátora volt, amit Marcellin időtálló kihívássá alakított: **Jézus Krisztust megismertetni és megszerettetni**, mégpedig sajátosan a fiatalok körében. Ez az **apostoli küldetés** azonnal **pedagógiai küldetéssé vált**, mert arról volt szó, hogy az Evangéliumot a nevelés szemléletmódjával hirdessék. Ugyanakkor, föl kell becslnünk az alapító karizmáját, meg kell látnunk, hogy az ő sajátos karizmája - ez az egyedülálló lelki ajándék - hogyan jutott el az idők folyamán oda, hogy a **Rend karizmájává** váljon. Marcellin az Evangélium megélésének új módját fedezte fel, ami egy mély válságban lévő kor fiataljainak lelki és szociális szükségleteire adott válasz.

Ezt a **karizmatikus választ** a maristák egymást követő nemzedékei örökölték és aktualizálták, mivel fogékonyak és érzékenyek voltak a leginkább rászoruló fiatalok szükségleteire. Azt is elmondhatjuk, hogy bár a misszióknak bizonyára megvan a maga állandó jellemzője, kezdettől meghatározták az alapítás célját és a célkitűzéseit, mindez mégis időtlenné vált; a karizma azonban dinamikusabb jellegű lehet, mivel minden nevelő, és a személyek minden együttese, amiket a megosztott misszióban működő nevelő- és spirituális testületeknek nevezünk,² önazonosságát megtartva, a különböző történelmi időszakokban eltérő. Lejebb haladva az úton, a mai maristák, mint Champagnat tanítványai, akik az ő hagyományához tartozva saját hivatásukat a különböző meghívások szerint végzik,³ a **küldetés elfogadásával** a misszióban és a misszióért élnek, és a **személy átfogó nevelése** által segítik a fiatalokat spirituális és intellektuális növekedésükben, hogy azok méltó és reményteljes, a világ átalakítása iránti felelősségérzettel rendelkező erkölcsi személlyé válhassanak. A magunk részéről mi is, akik egy hagyományhoz kötődünk és ennek folyamatosságában élünk, szembesülünk azzal a kihívással, hogy **megfeleljünk Champagnat örökségének, elfogadjuk ennek felelősségét**, és meglássuk, mit jelent annak megélése ma, a XXI. században.⁴

¹ Sammon, Seán D. F. *El "cristianismo práctico" de Marcelino Champagnat*, a <http://www.champagnat.org/510.php?a=4a&id=2648>

² Arbués, Benito Gmà. (1999). *Missió educativa marista. Un projecte per avui*. CG Roma. A «marista lelkiség» fogalmára vonatkozóan, ld. Lanfrey, André (2003), *Essai sur les origines de la spiritualité*. [Esszé a spirituális eredetéről] Cahiers Maristes, 19, FMS. 19-52. A «marista közösség» és a «marista spiritualitás» fogalmak közötti viszony alakulását illetően, ld.: Green, Michael (2014). *La educación Marista desde 1993: Su vitalidad y su potencial para la creación de una nueva realidad*. Editora Universitaria Champagnat-PUCPR.

³ Institut des Frères Maristes (2007). [A Marista Testvérek Rendje] (2007); *L'Eau du rocher, Spiritualité Mariste qui jaillit de la tradition de Marcellin Champagnat*. [A sziklából fakadó forrásvíz, A Marcellin Champagnat hagyományából fakadó Marista Lelkiség] CG, Róma, 32. old.

⁴ Ld. F. Emili Turú üzenetét, <http://eureka.pucpr.br/edital/edital.php?method=listar&codMenu=138&novidades=1>

Ahhoz, hogy megértsük, mit jelent a marista nevelési hagyományhoz való tartozásunk, a **hagyomány hármasszemlélete** szükséges. Amit a marista nevelő ma tesz, az elsősorban egy évezredes keresztény teológiai hagyomány része. Másodsorban, egy olyan keresztény nevelési áramlathoz tartozik, amit Champagnat el akart sajátítani. Valójában Marcellin úgy gondolta, hogy nagyon is helyénvaló, ha a társadalom előtt úgy mutatkozunk be, mint akik egy szilárd hagyományt követnek, amit jól képviseltek a Keresztény Iskolatestvérek;⁵ olyannyira, hogy gyakran komolyan érdekelte, hogyan tudna a lehető leginkább hozzájuk hasonlóvá válni, mivel őket pártfogó modellnek és konkurenciának látták. Végül pedig, **egy tulajdonképpen két évszázados marista hagyományhoz** való tartozás, amit sajátosságai és jellegzetességei gazdagítanak, melyek nem kizárólag eredetéből fakadnak, hanem a Rend megélt történetéből is, a tapasztalatok összegződése és a nemzedékről nemzedékre átadott értékek által.

Ez a hármasszemlélet, ami a marista nevelő mindennapi feladataiban aktualizálódik, a marista pedagógiai stílust megértéséhez lényegbevágó és megkerülhetetlen. Olyan alapvető vonás ez, ami által lehetségessé válik a nevelő etikai és spirituális feladata. Ha a hármasszemlélet által fogjuk fel –mondhatjuk úgy is, hogy a másik kettőt is átfogó marista hagyományban –, akkor sokkal könnyebb lesz megértenünk a morális nevelés legitimitását. Ésszerűnek látszik megállapítanunk, hogy a **morális stílus** része a **lelki kultúrának**, és ez utóbbihoz jól kell kapcsolódnia; így lehet nagy jelentősége a meghallgatásnak, mint ami hozzátartozik a jól megalapozott morális intézményekhez, melyek legitimizálják, valamint meghatározzák a gyermekek és fiatalok tanulmányainak irányát, stabilitását és tartalmát, és mindannak, amit személyes fejlődésük során átélnek.

2.- A MARISTA NEVELÉSI STÍLUS KULCSFOGALMAI

A marista hagyományba beleszőződő misszió és karizma az értékek és attitűdök olyan belső összefüggésben álló együttesét alakította ki, amit röviden, mint a marista nevelési stílust mutathatunk be:

- **Az Evangéliumot hirdető nevelési stílus, melyet Mária példája ihlet, és amely a szeretet és az egyszerűség alapján áll;** a marista nevelési stílus a **Máriára jellemző evangéliumi magatartásmódokból** merít ihletet; a marista nevelő számára ezek jelentik a tökéletes mintát, mint ahogy Marcellin számára is ezek jelentették. A nevelést minden nap az alázat, az egyszerűség, a nagylelkűség, a tisztelet, a diszkréció máriás magatartásmódjai alapján éljük meg, elhivatva a hit, remény és a szeretet magvait. Befogadó szeretet és a személyes kapcsolatok természetében, valamint a pedagógiai gyakorlatban is tükröződő egyszerűség. Olyan egyszerűség, ami a hiteles kapcsolatokon át megkönnyíti az egymásra hatást. A marista nevelőnek képesnek kell lennie arra, hogy másokhoz közel álljon; a gyermekek és fiatalok iránt őszinte és tiszteletteljes legyen, szívélyesen, szeretettel és egyszerűen fogadja őket. Az olyan tanár, aki nem tudja a gyermekeket szeretni, képtelen arra, hogy nevelje őket, ami egyet jelent azzal, hogy a nevelés a szeretet műve, mivel lényegében: **« a nevelés legfőképpen a szív dolga.⁶»** A nevelésnek ez a szemléletmódja, a diákjaink helyzetére adott ilyen válasz, szorosan összefügg a marista nevelési stílus többi kulcsfogalmával, mint a jelenlét, a kísérés és a személyes figyelem.
- **Átfogó nevelési stílus,⁷** a személy minden dimenziójának fejlesztésén keresztül, ami elősegíti kognitív, szociális és spirituális növekedését, figyelembe véve az érzelmi és transzcendens folyamatokat, az értékekre való nevelést, és a fizikai aktivitás gyakorlásának támogatását is. A marista nevelési stílus **átfogó nevelést kínál, melynek alapja a személyes és**

⁵ Ld. Lanfrey, André (1999) *Marcellin Champagnat & Les Frères Maristes. Instituteurs congréganistes au XIXe siècle*. Éditions Don Bosco, Paris. p. 175. [*Marcellin Champagnat & a Marista Testvérek. A XIX. század szerzetesitanítói*] Don Bosco Kiadó, Párizs. 175. old.

⁶ *Guide des Écoles*, 2e partie, Chap. IX. [*Iskolai Útmutató*; 2. rész, IX. Fej.]

⁷ Szó szerint: « a gyermek egészét nevelni ». Ld. még: « A nevelés a gyermekek nevelésének művészete, vagy, más kifejezéssel élve, azon módszertani erőfeszítések együttese, melyek segítségével minden képességük fejlődését vezetjük. Ahhoz, hogy teljes legyen ez a fejlődés, foglalkoznia kell úgy a gyermek fizikai életével, mint ahogy intellektuális és erkölcsi természetével is. » *Iskolai Útmutató* 1. rész, I. Fej.

emberi fejlődés keresztény szemlélete.⁸ A marista nevelési misszió, a marista pedagógiai stílus, osztja az elismert Delors-jelentés gondolataiból a nevelés szükséges **holisztikus és átfogó látásmódját**, melynek alapja az egész életen át tartó tanulás, és a pedagógia négy oszlopa: **megtanítani lenni, megismerni, tenni és másokkal együtt élni**. Ez azt feltételezi, hogy **túllépünk a nevelés tisztán eszközjellegű szemléletén**, és a személyt a maga egészében való megvalósítása felé irányítjuk. Kijelenthetjük, hogy az a folyamat, melyben a gyermekek és fiatalok személyes alakulását kísérjük, nem más, mint azoknak a folyamatoknak a kísérése, melyek során megtanulnak valamit megtenni, másokkal együtt élni és lenni. Anélkül, hogy a tanulás különböző szakterületein és a diákok szakmai hivatásán való szigorú képzésről megfeledeznénk, annak fontosságát is hangsúlyozzuk, hogy a humánus, szolidáris, etikus és morális képzést soha nem szabad szem elől tévesztenünk.

- **A jelenlétre alapozott nevelési stílus**, úgy a 'formális' nevelésben, mint az 'informális' nevelésben. Az itt bemutatott mindegyik kulcsfogalom lényeges: vannak azonban olyanok köztük, amelyek a hasonló nevelési hagyományokhoz, vagy kultúrákhoz szintén hozzátartoznak, és ezeket marista perspektívából kell megfigyelnünk ahhoz, hogy megértsük sajátos árnyalatait és különleges vonásait. A „jelenlét” esetében egy egészen különös próbakövel állunk szemben, mely által a marista nevelési stílus sajátos jellegét ragadhatjuk meg.⁹ A „marista jelenlétben” ilyen, vagy olyan módon a marista nevelési stílus többi sajátos fogalma is találkozik. A sikeres nevelés legfőképpen az olyan **keresztény nevelés** által valósul meg, amelyben **nagy hangsúlyt kapnak az emberi kapcsolatok, a közösség, és tisztelet**, és - meg kell jegyeznünk -, **a maristáknál a legfontosabb tényező a jelenlét és a példa**. Olyan dolog ez, ami a Rend egészen egyedülálló jellegét adja, és a többi nevelési stílustól megkülönbözteti. Ha visszatérünk a **stílus, mint „marista válasz”** körüli érvek vezérfonalához, a „marista jelenlét” úgy tűnhet, mint ami **nevelői, egyéni hivatásunkat valósítja meg**, vagyis egy kultúra folytatóinak és egy lelki közösség tagjainak választát; a Champagnattól kapott karizmában való személyes részvételünk **válaszát**. Példaadó jelenlétről van szó, melynek összetevői az értékes embereket átjáró bizalom, őszinteség, hitelesség, akár a szavakon, akár a magatartásmódon keresztül. A marista nevelési stílust illetően, a kezdetektől nagyon világos volt - és még mindig az -, hogy **a jelenlét, a másikkal való lét, alapvető**. Elkísérjük a fiatalokat saját belső és lelki útjukon, ha lehet, segítünk nekik abban, hogy **rábredjenek élethivatásukra**, átadjuk nekik azt a meggyőződést, hogy a lelki élet azt is magában foglalja, hogy részt veszünk **mások és a közösség gondjában**. A fiatalok mindegyikének megvan a maga személyes adománya; egyik sem ugyanolyan, mint a másik; így, amikor egyikük tapogatódzva lépked, a másik határozott léptekkel halad; azt azonban mindegyiküknek tudnia kell, hogy mi, mint marista nevelők, velük vagyunk, és hogy kérdéseik, törekvéseik, az őket foglalkoztató dolgok, **bennünk tiszteletteljes, és világosan felismerhető marista apostoli válaszra talál**, ami ugyanakkor személyes is. Jelenlétünknek nem csak egyetlen módja van, mivel ma számos módon kapcsolatba léphetünk a diákokkal. Még egyszer: itt a válaszadás módját kell tekintetbe vennünk, jelen esetben annak módját, ahogyan a nevelők jelen vannak a gyermekek és fiatalok sokoldalú életében, akik az iskolától egyre távolabb kerülnek, és megtalálják a nyitott kommunikáció más útjait, különösen a numerikus utakat, ami része az ő új, „ifjú” kultúrájuknak.
- **A személyes figyelemre és a különbözőség iránti figyelemre alapozott nevelési stílus**. A személyre való odafigyelés a marista nevelési mód egyik legfőbb gondja: minden gyermeket és fiatalt a saját eredeti voltában fogadni, a jelenlét és a párbeszéd alapján; elsőbbséget adni **a konkrét emberi személy**, és az ő problémái **iránti figyelemnek és szolgálatnak**, Bizonyára vannak tehetséges és ragyogó diákok; úgy tanulmányaikban, mint a személyükben. Mások - Champagnat már figyelmeztetett minket erre - „inkább nélkülözik a természetes javak kiváltságait”, de ők is áldást jelentenek.¹⁰ Minden esetben, ezek is és azok is, méltók a maga teljességében megélt életre. A különbözőség iránti figyelem, a tanulás személyre szabott volta, természetesen fakad abból a biztos tényből, hogy minden emberi személy egyedülálló

⁸ A Marista Testvérek Rendje (1999) *Mission éducative mariste. Un projet pour aujourd'hui*. [Marista nevelési misszió. A mára szóló projekt] CG Róma, 49. oldal sköv.

⁹ E témáról ld.: Martínez Estaún, Antonio (2014), *Reflexiones para una fundamentación de la presencia marista, Cuadernos Maristas*, 32, FMS.

¹⁰ Furet, Jean-Baptiste. *Vie de Joseph-Benoît-Marcellin Champagnat 1789 -1840*, [Joseph-Benoît-Marcellin Champagnat Élete, 1789-1840] 519. old. <http://www.champagnat.org/510.php?a=1a&id=2709>

és egyenlő. Nekünk, mindnyájunknak, mint személyeknek, megvannak a magunk korlátai és tehetségei, és ennek elismerésében egyedülálló kreativitás lehetősége rejlik. Ebben az összefüggésben könnyen megérhetjük Marcellin szavait, amikor kijelenti, hogy „**minden gyermeket szeretni kell ahhoz, hogy tanítsuk őt, mégpedig mindegyiküket egyenlően kell szeretnünk.**”¹¹

- **A családi szellemet, és a közösség kifejezés tágabb értelmezését elősegítő nevelési stílus.** A marista nevelés - melynek megvan a maga szilárd hagyománya - nem egy egészen sajátos nevelési filozófiából, vagy egy addig ismeretlen pedagógiai elméletből ered, hanem valamiből, ami még alapvetőbb és létfontosságú: **a nyilvánvalóan azonosítható közösség által megosztott és megélt spiritualitásból.**¹² Ez a testvérek és világi tagok, tanítók és diákok, iskola és család közötti kapcsolatokban meglévő családi szellemtől vezetett közösségi érzék. Az iskolai közegben, a marista nevelési stílussal összhangban, elősegítjük azt, hogy mindenki otthon érezze magát, előtérbe helyezük a befogadó légkört, az elfogadást és odatartozást, hogy így mindenki érezze, hogy értékesnek tartják és elismerik, és hogy nevelési közösséget alkothassunk. **A relációnak ez a stílusa** a mi marista létünk jellegzetes vonása lett.¹³ A marista nevelési intézményekben, a spirituális nevelő közösség kontextusában, a családi szellem **a szeretet pedagógiájának és a testvéri és családi légkörnek a kifejeződése,** és ennek szembeütőnek kell lennie.
- **Olyan nevelési stílus, ami a munka szeretetére biztat, és gyakorlatias és újító kíván lenni.** Champagnat gyakorlatias és konkrét keresztény életének példájához szorosan kapcsolódva, a két fogalom találkozásánál felismerhetünk valami olyat, ami a marista nevelési stílus előtt új távlatot nyújt. A munkában való megvalósítás, az adott pillanatban szükséges dolgok megtétele, az elkötelezettség, vezet el minket **a munka szeretetének olyan pragmatikus látásmódjára,** ami válaszolni tud az adott helyzetek szükségleteire. Marcellin példája szerint, előtérbe helyezve a gyermekek és fiatalok nevelését, gyakorlatias és újító szellemmel kell rendelkezünk, ami olyan **kezdeményezéseket és döntéseket** feltételez, melyek által szükségleteikre **kreatív és újító választ találhatunk.** A munka szeretetének marista stílusa, amit úgy a nevelőkre, mint a nevelés alanyaira alkalmazunk, szintén az egyszerűség lelkületének kifejeződése, (mely által a fontos pillanatok részleteire is odafigyelünk). **A munka, az erőfeszítés és a kitartás pedagógiájával** segítjük a fiatalok kiegyensúlyozott erkölcsi öntudatának, és olyan a biztos értékeknek kialakulását, melyekre életüket alapozhatják, és ugyanakkor ahhoz is hozzájárulunk, hogy akarataikat formáljuk, ami egyben a **személyes megvalósítás és ismeret hatékony eszköze** is lesz.
- **Az alapvető jogok tiszteletben tartása, a felelős lelkiismeret, a szolidaritás, az együttműködés és a nyilvános szférában való részvétel egyetemes értékein alapuló nevelési stílus.** A marista nevelés nemcsak alakító, hanem átalakító kíván lenni. A környezet igencsak megváltozott, de a szavak ma is érvényesek: **a gyermekeket úgy kell nevelni, hogy jó keresztények és erényes polgárok legyenek.**¹⁴ A humanista és keresztény látásmód alapján előnyben részesítjük az értékekre való nevelést, hangsúlyt helyezve a szabadságra, a kritikai érzékre, a közösségi érzékre és a szolidaritásra. Jó keresztényeket nevelni azt jelenti, hogy elősegítjük **a társadalomban való átalakító jelenlétet,** hogy az emberibb és igazabb legyen. Ebben az értelemben a marista nevelési stílus, világosan **univerzalista és kozmopolita irányba hajlik,** miközben egyedülálló marad. A már említett hármaskör mélyen az etika, és minden személy jogainak univerzalista látásmódjában gyökerező hagyomány. A marista válasz ez esetben – mint keresztény válasz, mint annak válasza, aki hisz az egyetemes jogokban – olyan szilárd válasz, ami ellentéte a nyugati gondolkodásmód és kultúra fontos részét kitevő szkeptikus és relativista, sőt nihilista elhajlásoknak. Másrészt, a világban való

¹¹ Ibid. 550. old.

¹² Green, Michael (2014). *La educación Marista desde 1993: Su vitalidad y su potencial para la creación de una nueva realidad.* PUCPR, 8. old.

¹³ A Marista Testvérek Rendje (2007) ; *L'Eau du rocher, Spiritualité Mariste qui jaillit de la tradition de Marcellin Champagnat.* CG [A sziklából fakadó forrásvíz, A Marcellin Champagnat hagyományából fakadó Marista Lelekiség] CG, Róma, 30-32. old.

¹⁴ Ld. szóról szóra e részletet : « élever un enfant c'est en faire un bon chrétien et un vertueux citoyen », [a gyermek nevelése azt jelenti, hogy jó keresztényé és erényes polgárrá alakítjuk őt.] dans Furet, Jean-Baptiste. *Vie de Joseph-Benoît-Marcellin Champagnat 1789 -1840,* [Furet, Jean-Baptiste : *Joseph-Benoît-Marcellin Champagnat Élete 1789 -1840*] 547. old. A nevelés célja az, hogy « megtanítjuk őket feladataikra, megtanuljuk őket azok gyakorlására, átadjuk nekik a keresztény lelkületet és érzéseket, a vallási szokásokat, a keresztény ember és a rendes polgár erényeit. »

marista jelenlét elősegíti a nyílt és kozmopolita állásfoglalást, mely magában foglalja a különbözőséget és a sokféleséget, tiszteletben tartva minden ember elidegeníthetetlen jogait.

3.- A MARISTA HAGYOMÁNY ÉS STÍLUS, NEVELÉSRE VONATKOZÓ DOKUMENTUMAI: AZ ISMÉRVEK KONCENTRÁLÁSÁNAK ÉS EGYSÉGESÍTÉSÉNEK CENTRIPETÁLIS MOZGÁSÁTÓL, AZ ÚJ PEDAGÓGIAI STRATÉGIÁK KERESÉSÉNEK CENTRIFUGÁLIS MOZGÁSA FELÉ.

A marista nevelési stílus hivatkozási pontjait a Rend számos dokumentumában megtalálhatnánk, de ha ezek egyikének történelmi fontosságát akarjuk említeni, akkor ez kétségtelenül az Iskolai Útmutató (Guide des Écoles).¹⁵ A Rend megerősödése és terjedése, az átfogó nevelésre vonatkozó projekt, szükségessé tették azt, hogy *Mária Kistestvérei* iskoláinak egységes pedagógiai stratégiája legyen. Ennek a pedagógiai dokumentumnak összeállításában, ami mint irányadó útmutató jelent meg, sokat nyomott a latba az, hogy megtalálják az egyensúlyt az iskolák sajátossága – ami megnyerte a francia falusi társadalom elismerését –, a *Keresztény Iskolatestvérektől* örökölt módszertan hatalmas súlya, és azon szükséglet között, hogy a nevelési projektnek módszertani tartalmat adjanak.

Ami azonban lényeges volt 1853-ban, az az évek múltával már nem annyira fontos. Föl kell tennünk a kérdést, hogy van-e még értelme egy olyan dokumentumnak, mint az *Iskolai Útmutató* [Guide des Écoles], a Rend nemzetközi kontextusában, és **az információ, a módszerek és pedagógiai gyakorlatok sokféleségének új időszakában**. A Rend különféle körülményei következtében a kormányzás bizonyos belső formái elavultak; bizonyára érvényesek voltak ezek a XIX. század elején, de a XX. és XXI. század kihívásaival szemben már nem azok. Bizonyos pedagógiai előírásoknak, melyek egészen különféle kulturális, technológiai és módszertani változásokkal kerültek szembe, ezekben a körülményekben nincs már mozgástere. Mindennek ellenére kijelenthetjük azt, hogy az *Iskolai Útmutató* egyik sikere az volt, hogy **egységet biztosított a marista pedagógusok tevékenységének**; a marista nevelés belső egységet, erejét és sajátos stílusát nyújtotta, bárhol voltak is.¹⁶ Korunkban megsokasodtak a módszerek, és a pedagógiai viták, civódások, és küzdelmek ma is növekvőben vannak.

E változó körülmények ellenére is az *Iskolai Útmutató* című írásnak köszönhetjük pedagógiai stílusunk jó részét, és a mai nevelési sikereket is. A marista pedagógusok annak segítségével szilárdítottak meg egy fajta, világos önazonossággal rendelkező nevelést, ami a szülők és általában a társadalom számára is viszonyítási pontot jelentett, javaslattal szolgált azok számára, akik a gyermekek olyan átfogó nevelését akarták megvalósítani, ami az időtálló, és nevelési hagyományá váló marista lelkiségből eredő sajátos jellegzetességeket is tartalmaz.

De, bár a Rend kezdeteikor **koncentrációs mozgás** jött létre, egy alap dokumentumból kiinduló, saját pedagógiai és módszertani jelleg állítása, elmondhatjuk, hogy a XX. század elteltével és a XXI. század kezdetével olyan mozgás jön létre, amit **a dokumentum centrifugálásának** nevezhetnénk: rajta kívül eső más elemeket keres, melyek alkalmasak arra, hogy mérsékeljék benne azt, ami elavult, vagy felváltsák bürokratikus jellegét. Figyelembe véve a jelenlegi nemzetközi sokféleséget, kerestük, hogy mi módon hozzuk összhangba a magot alkotó marista nevelési stílus körül a sokféle gyakorlatot.

Egyetlen dokumentum ehhez kevésnek bizonyul, de a **sokféle stratégia együttese** elegendő lehet, olyan dokumentumok kidolgozásával, melyek referenciául szolgálnak Champagnat nevelési projektjének folytatásához. A stratégiák sokasodásának egy példája az 1998-as **Marista Nevelési Misszió**, mely egy, az *Iskolai Útmutató* szellemiségének egyetemessé tételére, kombinálására vonatkozó próbálkozás, a nemzeteken túlmutató nevelési realitás irányban. A 2007-ben Mendèsben, és a 2014-ben Nairóbiban megrendezett Nemzetközi Marista Missziós Találkozó együttműködése ennek egy másik példája. A Marista Megosztott Misszió más programjai, melyek tartományi és tartományok közötti szinten jönnek létre, hozzájárulnak ahhoz, hogy

¹⁵ Ld. Farneda, Danilo (1994). *Guide de Écoles 1817-1853. [Iskolai Útmutató] Estudio Histórico-crítico*. Cahiers Maristes, n° 5.

¹⁶ Moral, Juan. J. *La vitalidad del paradigma educativo marista (1840-1933)*. PUCPR, 2012. p. 165.

identitásunknak irányt adjunk, és fenntartsuk azt, rámutatva a benne lévő a lényeges vonásokra, az **«értékeknek azon együttesére»**, és azokra az attitűdökre, melyek rávetülnek a nevelési intézményekre és a megújított pedagógiai módszerekre. Ezzel a kettős centripetális-centrifugális mozgással együtt jár az egységesítés keresésének iránya, de a pedagógiai módszerek felvirágzásával párhuzamosan megjelenő keret dokumentum megadja azt az irányt, amit a marista spirituális és nevelési közösség egyetemes érvényűnek, és a Rend missziójával, karizmájával és hagyományával összhangban állónak tekint.

4. - MARISTA NEVELÉSI STÍLUS A XXI. SZÁZADBAN : MÚLT, JELEN ÉS JÖVŐ

A marista nevelési intézménynek, stílusának, legfőbb célja és oka a személy evangéliumi és átfogó képzése. A **már megszilárdult módszerek, és a most felbukkanó módszerekre való odafigyelés** összekapcsolásával szeretnénk elősegíteni a gyermekek és fiatalok intellektuális tanulmányi felkészültségét, és ezzel egy időben szeretnénk formálni érzelmi és szociális intelligenciájukat, a maguk sajátos vonásainak és képességeinek, a másokkal együtt végzett munka keretei közötti lehetőségeik megismerését, és hozzá akarunk járulni a rugalmas és alkalmazkodó közeghez, hogy új ismereteket és képességet sajátítsanak el. A marista pedagógia felelőssége az, hogy diákjait tanulmányi, értelmi és érzelmi szempontból felkészítse arra, hogy szakmai hivatásukat kibontakoztassák.

Mindamellett, egy mind összetettebb és sajátos szakterületekre osztott világban nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a marista nevelés célja továbbra is a személy képzése, és hogy diákjainkat, a nevelés határain túl, a lelki és emberi növekedés útján kell kísérenünk. A módszertani javaslatok sokasodása, és az információ új technológiáival való kapcsolat, új szemléletet és új alkalmazási módokat kíván. A maristák, józan ítélőképességgel, fegyelmezetten, és ugyanakkor az ismeretelméleti óvatosság politikájával, nem térnek ki a pedagógiai és módszertani viták elől. Ellenkezőleg, a lehetőségek szerint, és a különböző marista realitások függvényében, mindig támogatjuk az újítást és a legjobb nevelési választ keresését.

Pedagógiai szempontból vannak olyan változások, melyeket nem halogathatunk. A szünet nélkül érkező módszertani javaslatokat nem hagyhatjuk figyelmen kívül - melyek hol az új technológiákhoz kapcsolódnak, hol nem -, sem egy nem túl meggyőző technológia iránti fóbia alapján, sem úgy, hogy a technológiát, mint minden technológiai probléma megoldását alkalmazzuk. Más dolog az, hogy meglássuk, hogyan kerüljük el a numerikus egyenlőtlenégeket, vagy hogyan alkalmazkodjunk a különböző körülményekhez. Mindenesetre, a nevelés területe változásban van, és tovább fejlődik. **Önmagában az a tény, hogy a neveléshez számos útmutató van, nem jelenti azt, hogy már lenne egyetlen nevelési útmutató. Ebben az értelemben, a stílust folytonosan a haladás és az újítás szellemében kell megítélnünk. Van ellenben egy olyan saját jelleg, különös stílus, ami összhangban áll a Rend karizmájával, és amit határozottan fenn kell tartanunk.**

A személy holisztikus nevelése, az interiorításra való nevelés felkínálása, a sokféle intelligenciához a lelki intelligencia hozzáadása, minden gyermek és minden fiatal személyes fejlődésének a személyes jelenléttel való kísérése, az emberi és tanulmányi követés, minden személy hivatásának kísérése, a leginkább rászoruló, vagy a legkevesebb esélyt élvezők iránti figyelem, a marista családi szellem, végül is a jó keresztények és becsületes polgárok nevelése: Megtanítani megismerni és megtenni, teljes mértékben összeegyeztethető azzal, hogy megtanítunk másokkal együtt élni, és megtanítunk lenni.

Kétségtelen, hogy lehet erősíteni azt, ami a kiváló, minden egyes tehetség nevelését, miközben arról sem feledkeznünk meg, hogy a Jó Édesanya módjára neveljünk, a humanista nevelésről, a

kibontakozásra nevelésről, és hogy mindig elsődlegesnek tekintjük azt, hogy a gyermekek és fiatalok jogaival és védelmével összhangban neveljünk.

A történelmi visszatekintése a Rend viszontagságaira és különböző korszakaira, kezdeteitől napjainkig,¹⁷ « **az újrakezdés szükségességéről** » való tanúságtételt hangsúlyozza, és azt a kötelezettséget, hogy a történelem folyamán felkínált minden kihívásra, « **az új szükségletekre való válaszadásban** » mélységesen kreatívak legyünk.¹⁸ Az, amit jelenleg, talán az « azonnaliság » lökésére megélünk, a pedagógiai távlat elvesztését provokálhatja. Úgy szólván, az a legfontosabb, az a meghatározó, ami a legutóbbi hír, ami a médiákban a legfőbb helyen áll, és minden új célt úgy igyekszünk elérni, mintha az lenne a legvégső.

Az erős szilárdság, és az a biztonság, hogy a kétszáz éves kezdetek jól megalapozott hagyományának kétszáz éves alapjain, és körülményekhez való egymás utáni alkalmazkodásainak alapjain állunk, a Rend nevelő közösségének olyan kiváltságos helyzetet ad, melyből kiindulva továbbra is újítást hozó, és vonzó válaszokat nyújthatunk, azzal együtt, hogy emellett a lényegét tekintve maristák maradunk.

---

¹⁷ Per a una perspectiva cronològica dels "fets maristes", veure la singular i preciosa obra: Ronzon, Jean (Coordinateur),(2010) *Chronologie mariste*, FMS Studia n° 1, Roma.

¹⁸ Veure les paraules del Gmà. Emili Turú, "2017: Un nou començament". "a <http://www.champagnat.org/400.php?a=7a&n=3271&cerca=nuevo%20comienzo>